

Lokale rutiner i Tynset kommune angående:

Negativ sosial kontroll

Radikalisering

Tvangsekteskap

Barneekteskap

Kjønnslemlestelse

2023 -2025

INNHold

Negativ sosial kontroll	s. 3-6
Radikalisering	s. 7-8
Utenlandsreiser-føre var	s. 9-11
Tvangsekteskap	s. 12-15
Barneekteskap	s. 16-18
Kjønnslemlestelse	s. 19-21
NYTTIG KONTAKTINFO (med lokale telefonnummer)	s. 22-25

Denne rutinebeskrivelsen ble utarbeidet av denne arbeidsgruppa:

Svanhild Næverdahl/Kjell Olav Høistad	- Tynset Opplæringscenter
Inger Marie Furuseth	- Helse
Toril Nyhus	- Helse
Terese Langtjernet Kregnes	- Barnevern
Mariann Hagen	- Barnehage
Tone Hagen	- Skole

Negativ sosial kontroll

Hva er negativ sosial kontroll?

- Ulike former for oppsyn, press, trusler og tvang som utøves for å sikre at en person lever i tråd med familiens eller gruppens normer og verdier.
- Kontrollen kjennetegnes ved at den er systematisk.
- Frihetsbegrensningen bryter med den enkeltes rettigheter og norsk lov.

Negativ sosial kontroll utøves mot både barn og voksne, i ulike miljøer og over landegrenser. Kontrollen kan tilta/forsterkes i møte med det norske samfunnet, som kan oppleves som truende og fremmed. Når en person gjør noe som påvirker familiens anseelse og ære på en negativ måte, kan det få konsekvenser for familien her i Norge og slektninger i et annet land.

Helsekonsekvensene for personer som blir utsatt, kan være store, og for eksempel gi psykiske helseplager og traumer. Akkurat hvilke konsekvenser kontrollen påfører den enkelte, avhenger av den enkeltes opplevelse av kontrollen og i hvilken grad det påfører dem skyld og skam.

Lover:

Aktuelle straffebud som kan benyttes ved negativ sosial kontroll: Straffeloven § 282. Mishandling i nære relasjoner

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler

- a) sin nåværende eller tidligere ektefelle eller samboer,
- b) sin eller nåværende eller tidligere ektefelles eller samboers slektning i rett nedstigende linje,
- c) sin slektning i rett oppstigende linje,
- d) noen i sin husstand, eller
- e) noen i sin omsorg

Straffeloven § 283. Grov mishandling i nære relasjoner

Grov mishandling i nære relasjoner straffes med fengsel inntil 15 år.

Tegn som bør utlyse bekymring ved negativ sosial kontroll

Familiens ære og anseelse er ofte relatert til at kvinnene oppfører seg ærbart og dydig, og den er særlig knyttet til kvinnens seksuelle atferd. Det handler blant annet om å ikke ha kjæreste eller seksuell omgang før ekteskapet.

Menn får ofte større handlingsrom enn kvinner, men kan samtidig pålegges et ansvar for å kontrollere atferden til familiens kvinner. Homoseksualitet kan øke risikoen for å bli utsatt for negativ sosial kontroll, særlig hvis personen kommer fra en kultur eller et miljø hvor dette ansees som skam eller som et ikke-eksisterende fenomen.

Vær obs på personer som har foreldre som verge, som ikke samtykker til utredning for grad av psykisk utviklingshemming.

Tegn på at kvinner kan være utsatt for negativ sosial kontroll	Tegn på at menn kan være utsatt for negativ sosial kontroll
• restriksjoner på hvem hun kan omgås med i familien, i nabolaget og på skolen, og hvilke venner hun kan ha • ikke lov til å delta på fritidsaktiviteter • ikke lov til å ha kontakt med menn • kontroll av pc, telefon, økonomi • klær/klesdrakt og konflikter rundt dette • redd for å dra hjem • brødre eller andre slektninger følger med på hennes oppførsel på skolen • hentes hver dag av foreldre eller søsken når skoledagen er over • endrer atferd fra aktiv/deltakende til passiv/innesluttet eller motsatt • uttrykker ønske om å flytte hjemme- fra fordi foreldrene er strenge • har hemmelige kjærester • lever et dobbeltliv • opplever problemer i forbindelse med en skilsmisse • bryter med normer for kjønn og seksualitet (lesbisk, biful, transperson eller interkjønnsperson)	• bruker mye tid på å følge med på sine kvinnelige slektninger • endrer atferd fra aktiv/deltakende til passiv/innesluttet eller motsatt • kontroll av pc, telefon, økonomi • klær/klesdrakt og konflikter rundt dette • uttrykker ønske om å flytte hjemmefra fordi foreldrene er strenge • har hemmelige kjærester • redd for å dra hjem • lever et dobbeltliv • bryter med normer for kjønn og seksualitet (homofil, biful, transperson eller interkjønnsperson)

Opplysningsplikten:

Ifølge [barnevernloven § 6-4](#) (ny lov 01.01.23 § § 13-2 og 13-4) har alle offentlig ansatte samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, plikt til å gi opplysninger til barnevernet blant annet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12. (Ny lov 01.01.23 §§ 3-7, 3-8 og 5-1)

Opplysningsplikten er todelt og går foran taushetsplikten:

Du skal på eget initiativ og uoppfordret informere barneverntjenesten når du er bekymret. Varsling skal skje umiddelbart. Dette omtales ofte som «meldeplikt».

Du plikter å gi opplysninger når barneverntjenesten ber om det.

Avvergeplikten:

Ifølge straffelovens generelle bestemmelse er alle forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Den generelle avvergingsplikten omfatter også deg som fagperson.

Avvergeplikten gjelder de straffbare handlingene som vises til i § 196 i straffeloven. Eksempler på slike handlinger er voldtekt og seksuell omgang ved misbruk av overmaktsforhold og lignende, alvorlig eller gjentatt mishandling eller overgrep i nære relasjoner og grov kroppsskade.

Avvergeplikten går foran lovpålagt taushetsplikt, og gjelder alle og til enhver tid – både på jobb og i fritiden.

Plikten til å avverge kjønnslemlestelse følger av straffeloven § 284 tredje ledd. I likhet med straffeloven § 196 gjelder avvergeplikten etter straffeloven § 284 tredje ledd uten hensyn til taushetsplikt.

Det er straffbart å medvirke til brudd på avvergeplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å melde fra til politiet.

Temaer som bør belyses under samtalen

Husk å informere om at du har opplysningsplikt og avvergeplikt.

- Hvem stoler du på?
- Hvem bestemmer i storfamilien både i og utenfor Norge?
- Frykter du å bli giftet bort mot din vilje? Når, hvor, hvem?
- Er du forlovet? Når, hvor, hvem?
- Hva er din og din families oppholdsstatus?
- Er det fysisk eller annen form for vold i bildet?
- Hvem i din familie er det mest sannsynlig vil utøve vold mot deg dersom du har gjort noe de misliker?
- Har det tidligere vært æresrelaterte konflikter i din familie, og hvordan har de blitt håndtert?
- Er situasjonen slik at du ikke kan gå hjem uten fare for alvorlige konsekvenser?
- Er det fare for at du kan bli isolert, tvunget til utlandet og/eller tvunget til ekteskap i umiddelbar fremtid?
- Har du vært i kontakt med øvrig hjelpeapparat tidligere?

Hva gjør du med informasjonen du har fått?

Personen er under 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at personen er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, negativ sosial kontroll, har du en plikt til å melde fra til

barnevernet.

- Hvis et barns liv eller helse står i fare, må du umiddelbart melde fra til politiet, jf. avvergeplikten.
- Hvis du er i tvil om hvorvidt bekymringen din utløser opplysningsplikten til barneverntjenesten, kan det være nyttig å diskutere saken anonymt med barneverntjenesten og få konkrete råd.

Personen er over 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at personen er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, negativ sosial kontroll, skal politiet kontaktes dersom avvergeplikten inntreffer
- Om personen ønsker det, bør hun/han henvises til krisesenter.

Dersom du er usikker på hvordan du skal vurdere risikoen og alvorlighetsgraden i en sak, eller hvordan du skal gå frem for å kartlegge situasjonen, kan du også kontakte [Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#). Kompetanseteamet kan drøfte saken anonymt med deg og gi veiledning og konkrete råd.

Radikalisering

Forstås her som en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål. En radikaliseringsprosess som leder frem til voldelig ekstremisme kjennetegnes av:

En kognitiv utvikling mot en stadig mer ensidig virkelighetsoppfatning, der det ikke er rom for andre alternative perspektiver.

Dernest en videre utvikling der virkelighetsoppfatningen oppleves så akutt og alvorlig at voldshandlinger er nødvendig og rettferdig.

Tegn som bør utløse bekymring ved radikalisering:

Uttalelser/ytringer

- Intoleranse for andres synspunkter
- Fiendebilder – vi og dem
- Konspirasjonsteorier
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løsninger, som avskaffelse av demokrati
- Legitimerer vold
- Trusler om vold for å nå politiske mål

Interesser/utseende/symbolbruk

- Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett
- Endrer utseende, klesdrakt m.m.
- Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner
- Slutter på skolen eller med fritidsaktiviteter m.m.

Aktiviteter

- Opptatt av ekstremisme på internett og i sosiale medier
- Deltar på demonstrasjoner eller i sammenstøt med andre grupper
- Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme
- Hatkriminalitet
- Reisevirksomhet som kan føre til økt radikalisering og kontakt med ekstremister

Hva gjør du med informasjonen du har fått?

Nasjonal veileder for alle som arbeider med forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme /handlingsplanen mot radikalisering og voldelig ekstremisme.

[Radikalisering - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Aktuelle kontaktpunkter

Barneombudet	www.barneombudet.no
Ung.no	www.ung.no
Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)	www.rvts.no
Regionale kunnskapssentre for barn og unge – psykisk helse og barnevern (RKBU)	www.rbup.no
Likestillings- og diskrimineringsombudet	www.ldo.no
Politi	Tlf. 02800 www.politi.no
PST	Tlf. 23 30 50 00 www.pst.no

Utenlandsreiser -føre var

Utenlandsreiser er ofte en risiko i saker som handler om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Det er viktig å være oppmerksom på personer som det er mulig kan bli etterlatt i utlandet eller flyttet utenlands mot sin vilje. Hvis personen blir etterlatt ufrivillig i utlandet over lengre tid, kan det føre til tap av oppholdstillatelse, tapte norskkunnskaper og tap av utdanning og arbeid. Ved mistanke om at en person skal bli etterlatt i utlandet mot sin vilje, er det viktig å prøve å forhindre reisen.

Utenriktjenesten gir bistand til norske borgere i utlandet. Ambassadene i Amman, Ankara, Islamabad og Nairobi har spesialutsendinger med spisskompetanse i negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (integreringsrådgivere). Spesialutsendingene veileder andre ambassader i sine respektive regioner i saker der personer holdes tilbake i utlandet mot sin vilje.

Det er begrenset hva norske myndigheter kan bistå med når en person oppholder seg i utlandet. Utenriktjenesten må forholde seg til vertslandets lover og regler, og det er ikke alltid disse gir beskyttelse mot tvangsekteskap eller andre handlinger som er straffbare i Norge. I praksis er det krevende å gi bistand i enkelte land, og i noen tilfeller er det ikke mulig. Ansatte på skole og i hjelpeapparatet må være tydelige på dette når de kommuniserer med personen. Det er viktig å være klar over at norske myndigheter fraråder reiser og opphold i enkelte land, og at norske borgere ikke kan forvente den samme bistanden fra utenriktjenesten i land hvor det er utstedt reiseråd. Oversikt over reiseråd finner du på regjeringen.no. Bruk disse aktivt i veiledningssamtaler.

Lover:

Aktuelle straffebud som kan benyttes ved negativ sosial kontroll: Straffeloven § 282. Mishandling i nære relasjoner
Straffeloven § 283. Grov mishandling i nære relasjoner
Grov mishandling i nære relasjoner straffes med fengsel inntil 15 år.

Tegn som bør utløse bekymring

- Søknad om lengre ferie / forlenget permisjon.
- Økende konflikt med familien som utløser reiseplaner.
- Involvering fra barneverntjenesten har fremskyndet planene om en utenlandsreise.
- Personen eller søsken har tidligere hatt ufrivillig utenlandsopphold.
- Andre i familien har blitt giftet bort mot sin vilje.
- Personen har gjort noe, eller det ryktes om noe, som innebærer risiko for ærestap. For eksempel kjæreste, sex før ekteskap eller bilder på sosiale medier som kan oppfattes som dristige.
- Klær/klesdrakt og konflikter rundt dette.
- Personen bryter med normer for kjønn og seksualitet, slik som lesbiske, homofile,

bifile, transpersoner og interkjønnspersoner.

- Venner/medelever uttrykker bekymring i forbindelse med reisen.
- Personen uttrykker bekymring i forbindelse med reisen.
- Melding om flytting til utlandet.

Opplysningsplikten:

Ifølge barnevernloven § 6-4 (Ny lov 01.01.23 § 13-2 og 13-4) har alle offentlig ansatte, samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, plikt til å gi opplysninger til barnevernet blant annet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12. (Ny lov 01.01.23 §§ 3-7, 3-8 og 5-1)

Opplysningsplikten er todelt og går foran taushetsplikten:

1. Du skal på eget initiativ og uoppfordret informere barneverntjenesten når du er bekymret. Varsling skal skje umiddelbart. Dette omtales ofte som «meldeplikt».
2. Du plikter å gi opplysninger når barneverntjenesten ber om det.

Avvergeplikten:

Ifølge straffelovens generelle bestemmelse er alle forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Den generelle avvergingsplikten omfatter også deg som fagperson. Avvergeplikten gjelder de straffbare handlingene som vises til i § 196 i straffeloven. Eksempler på slike handlinger er voldtekt og seksuell omgang ved misbruk av overmaktsforhold og lignende, alvorlig eller gjentatt mishandling eller overgrep i nære relasjoner grov kroppsskade.

Avvergeplikten går foran lovpålagt taushetsplikt, og gjelder alle og til enhver tid – både på jobb og i fritiden.

Det er straffbart å medvirke til brudd på avvergeplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å melde fra til politiet.

Temaer som bør belyses under samtalen:

Husk å informere personen om at du har opplysningsplikt og avvergeplikt.

- Når og hvor reiser du? Hvor lenge blir du borte?
- Er billetter og reisedokumenter gjort klart? Er det kjøpt returbillett til deg?
- Skal hele familien reise? Hvem skal dere bo hos?
- Er du kjent med planer om at du skal bli igjen i utlandet eller giftes bort?
- Har andre i din familie blitt giftet bort mot sin vilje?
- Har du eller dine søsken ufrivillige utenlandsopphold tidligere?
- Er du bekymret for reisen? Hva er det som gjør at du er bekymret?

- Har du gjort noe, eller er det rykter om deg, som innebærer risiko for ærestap, og som kan være bakgrunn for reiseplanene? (For eksempel kjæreste, sex før ekteskap eller bilder på sosiale medier som kan oppfattes som dristige.)
- Har konflikten/kontrollen/volden eskalert?
- Hva er din oppholdsstatus? Har du dobbelt statsborgerskap?
- Har du snakket med noen andre, som venner, søsken og andre i familien? Er det noen som støtter deg og kan hjelpe deg?
- Har du snakket med noen i hjelpeapparatet?

Hva gjør du med informasjonen du har fått?

Personen er under 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at et barn/ungdom er, eller står i fare for å bli, ufrivillig etterlatt i utlandet, har du en plikt til å melde fra til barnevernet.
- Hvis et barns/ungdoms liv eller helse står i fare, må du umiddelbart melde fra til politiet, jf. avvergeplikten.
- Dersom barnet/ungdommen gir deg opplysninger om at han eller hun frykter å bli etterlatt i utlandet, eller du selv har en sterk bekymring for at barnet/ungdommen skal etterlates i utlandet mot sin vilje, der foreldrene eller andre omsorgspersoner ikke er i stand til eller unnlater å ivareta omsorgen, bør du vurdere å ta kontakt med politiet. Politiet kan foreta en vurdering av hvorvidt pass skal utstedes, eller kreve passet innlevert i henhold til passloven §§ 5 og 7. Dersom barnet/ungdommen ikke er norsk statsborger, bør du vurdere å ta kontakt med Utlendingsdirektoratet.
- Hvis du er i tvil om hvorvidt bekymringen din utløser opplysningsplikten til barneverntjenesten, kan det være nyttig å diskutere saken anonymt med barneverntjenesten og få konkrete råd.

Personen er over 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at en person er, eller står i fare for å bli, ufrivillig etterlatt i utlandet, skal politi kontaktes.
- Dersom personen befinner seg i utlandet, gir du informasjon om hvor hun/han kan henvende seg.
- Om personen ønsker det, bør hun/han henvises til krisesenter.

Dersom du er usikker på hvordan du skal vurdere risikoen og alvorlighetsgraden i en sak, eller hvordan du skal gå frem for å kartlegge situasjonen, kan du også kontakte [Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#). Kompetanseteamet kan drøfte saken anonymt med deg og gi veiledning og konkrete råd.

Tvangsekteskap

Ekteskapsinngåelse der en eller begge ektefeller ikke har mulighet til å velge å forbli ugift uten å bli utsatt for vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press. Tvangsekteskap er en form for vold i nære relasjoner. Det kan i praksis også innebære at den enkelte ikke har mulighet til å velge seg ut av en forlovelse eller et inngått ekteskap, eller velge en annen partner på tvers av familiens ønsker, uten å bli utsatt for represalier.

Sentrale lover om tvangsekteskap:

Det er straffbart å tvinge noen til å inngå ekteskap, uavhengig av om ekteskapet blir inngått i Norge eller utlandet. Det er også straffbart å medvirke til at en person blir tvangsgiftet i et annet land.

- I ekteskapsloven § 1 b står det at kvinner og menn har samme rett til fritt å velge ektefelle. Ekteskap skal bare inngås av egen fri vilje og med eget samtykke.
- Et utenomrettslig/religiøst tvangsekteskap kan være straffbart som forsøk på overtredelse av straffeloven § 253 første ledd, jf. straffeloven § 16.
- Ekteskap som er inngått under press eller tvang, kan gjøres ugyldig (ekteskapsloven § 16).
- Straffeloven § 253 omhandler tvangsekteskap. Straffen er fengsel inntil 6 år. Medvirkning straffes på samme måte.
- Tvangsekteskap kan medføre tvungen seksuell omgang, som omfattes av straffeloven kapittel 26 om seksuallovbrudd.

Ekteskap som er inngått i utlandet, der minst en av partene er norsk statsborger eller har fast bosted i Norge, er ugyldig dersom

- en av partene er under 18 år når de gifter seg
- ekteskapet er inngått uten at begge parter var til stede under vigselen
- en av partene allerede er gift

Hvem kan bli utsatt for tvangsekteskap?

- Personer av alle kjønn
- Personer med bakgrunn fra ulike land, religioner og sosialøkonomiske lag.
- Personer som kan ha levd fritt frem til det som ansees som gifteklar alder.
- Personer som har vokst opp og visst at de skal giftes med en bestemt person.
- Personer som har en atferd, eller det er rykter om en atferd, som strider med familiens/miljøets normer og verdier.
- Personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet, som lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønns personer.
- Personer med nedsatt kognitiv funksjonsevne. Disse er særlig utsatt.
- Familier som ønsker å hjelpe slektninger til å komme til Norge gjennom

inngåelse av ekteskap (såkalt omgåelsesekteskap eller proforma).

- Personer som nedbetaler en gjeld ved å gifte seg.
- Personer kan ha vært utsatt for tvangsekteskap før de kom til Norge.

Tegn som bør utløse bekymring angående tvangsekteskap:

- Synlige skader etter fysisk vold.
- Utsatt for sterk negativ sosial kontroll og isolasjon.
- Psykiske helseplager som depresjon og angst.
- Selvskading og/eller selvmordsforsøk.
- Spiseforstyrrelser.
- Uønsket graviditet.
- Andre familiemedlemmer har vært utsatt for tvangsekteskap.
- Personer som har en atferd, eller det er rykter om en atferd, som strider med familiens/miljøets normer og verdier, og det dukker opp en uventet reise til hjemlandet.
- Personer fra familier der praksis er å gifte seg med søskenbarn, og det dukker opp for eksempel en uventet reise til hjemlandet.
- Personen forteller om en forlovelse eller en nært forestående forlovelse.
- Nylig bosatte unge flyktninger som har kommet som enslige mindreårige og flytter inn til familier som allerede er bosatt i Norge. Dette gjelder spesielt jenter.

Opplysningsplikten:

Ifølge barnevernloven § 6-4 (Ny lov 01.01.23 § 13-2 og 13-4) har alle offentlig ansatte, samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, plikt til å gi opplysninger til barnevernet blant annet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12. (Ny lov 01.01.23 §§ 3-7, 3-8 og 5-1)

Opplysningsplikten er todelt og går foran taushetsplikten:

1. Du skal på eget initiativ og uoppfordret informere barneverntjenesten når du er bekymret. Varsling skal skje umiddelbart. Dette omtales ofte som «meldeplikt».
2. Du plikter å gi opplysninger når barneverntjenesten ber om det.

Avvergeplikten:

Ifølge straffelovens generelle bestemmelse er alle forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Den generelle avvergingsplikten omfatter også deg som fagperson.

Avvergeplikten gjelder de straffbare handlingene som det vises til i § 196 i straffeloven. Eksempler på slike handlinger er voldtekt og seksuell omgang ved misbruk av overmaktsforhold og lignende, alvorlig eller gjentatt mishandling

eller overgrep i nære relasjoner og grov kroppsskade. Tvangsekteskap og barneekteskap kan innfortolkes som mishandling i nære relasjoner.

Avvergeplikten går foran lovpålagt taushetsplikt og gjelder alle og til enhver tid – både på jobb og i fritiden.

Det er straffbart å medvirke til brudd på avvergeplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å melde fra til politiet.

Temaer som bør belyses under samtalen:

Forklar at du har taushetsplikt, men at du kan komme til å måtte vurdere denne opp mot opplysningsplikten og avvergeplikten.

- Hva har skjedd?
- Er det planer om giftermål eller blitt gjennomført et giftermål, i så fall med hvem?
- Hvem har bestemt giftermålet?
- Er du forlovet? Når, hvor, hvem?
- Har noen i din familie blitt giftet bort mot sin vilje?
- Hvem er involvert i konflikten?
- Hvem stoler du på?
- Har du vært i kontakt med øvrig hjelpeapparat tidligere?
- Hva er din og din families oppholdsstatus?
- Er det fysisk eller annen form for vold i bildet?
- Er situasjonen slik at du ikke kan gå hjem uten fare for alvorlige konsekvenser?
- Er det fare for at du kan bli isolert, tvunget til utlandet og/eller tvunget til ekteskap i umiddelbar fremtid?

Hva gjør du med informasjonen du har fått?

Personen er under 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at et barn / en ungdom er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, tvangsekteskap, har du plikt til å melde fra til barnevernet. I slike situasjoner skal du umiddelbart gi opplysninger videre til barneverntjenesten. Du skal ikke foreta ytterligere undersøkelse for å bekrefte eller avkrefte mistanken.
- Hvis du er i tvil om hvorvidt bekymringen din utløser opplysningsplikten, kan det være nyttig å diskutere saken anonymt med barneverntjenesten og få konkrete råd.
- Hvis et barns liv eller helse står i fare, må du umiddelbart melde fra til politiet, jf. avvergeplikten.

Personen er over 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at en person er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, tvangsekteskap, skal politiet kontaktes.
- Om personen ønsker, bør hun/han henvises til krisesenter.

Dersom du er usikker på hvordan du skal vurdere risikoen og alvorlighetsgraden i en sak, eller hvordan du skal gå frem for å kartlegge situasjonen, kan du også kontakte [Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#). Kompetanseteamet kan drøfte saken anonymt og gi veiledning og konkrete råd.

Barneekteskap

Et ekteskap mellom to barn eller mellom en voksen og et barn.

- I Norge er alle personer under 18 år definert som barn.
- Barn kan ikke samtykke til ekteskap i Norge.

Barneekteskap kan både være sivilrettslig inngåtte ekteskap og utenomrettslig/ religiøst inngåtte ekteskap uten sivilrettslig gyldighet i Norge.

- Sivilrettslig inngåtte ekteskap er ekteskap som er gyldige etter ekteskapslovgivningen i Norge. Et barneekteskap som er gyldig inngått i utlandet mellom to parter som på vigseltidspunktet ikke hadde noen tilknytning til Norge, anerkjennes i Norge så lenge det ikke strider mot norsk rettsorden.
- Et religiøst/utenomrettslig ekteskap er et ekteskap som kun er inngått religiøst, og som ikke er i tråd med ekteskapslovgivningen. Likevel kan partene oppleve å være gift, og de kan bli ansett som gift av slekt og nettverk i opprinnelseslandet og i Norge.
- Religiøse/utenomrettslige ekteskap er ikke gyldige i Norge. Et utenomrettslig/religiøst tvangsekteskap kan være straffbart som forsøk på overtredelse av straffeloven § 253 første ledd, jf. straffeloven § 16.
- Utenomrettslig tvangsekteskap kan straffes som ulovlig tvang, jf. straffeloven §§ 251 og 252.

Sentrale lover:

- Ekteskapsloven § 1 a bestemmer at den som er under 18 år, ikke kan inngå ekteskap i Norge. Fra og med 1. juli 2018 er det ikke lenger mulig å gjøre unntak fra denne regelen.
- Straffeloven § 262 andre ledd bestemmer at det er straffbart å inngå ekteskap med noen under 16 år, og straffen er fengsel inntil 3 år. Det er også straffbart å medvirke til at barneekteskap blir inngått.
- Dette gjelder også hvis ekteskapet er inngått i utlandet og gjerningspersonen har tilknytning til Norge, jmfør straffeloven § 5 første ledd nr. 4.
- Barneekteskap kan medføre tvungen seksuell omgang som omfattes av straffeloven kapittel 26 om seksuallovbrudd. Aktuelle straffebud er straffeloven §§ 282 og 283 om mishandling i nære relasjoner og straffeloven §§ 291 og 293 om voldtekt og grov voldtekt. Straffebudene rammer også den som medvirker til overtredelsen, jf. straffeloven § 15
- I barneloven § 30 a står det at en avtale foreldre eller andre (for eksempel søsken) gjør om ekteskap på vegne av et barn, ikke er rettslig bindende.
- Ekteskap som er inngått under press eller tvang, kan gjøres ugyldig (ekteskapsloven § 16).

Ekteskap som er inngått i utlandet, der minst en av partene er norsk statsborger eller har fast bosted i Norge, vil være ugyldig dersom

- en av partene er under 18 år når de gifter seg

- ekteskapet er inngått uten at begge parter var til stede under vigselen
- en av partene allerede er gift

Hvorfor blir barn gift?

- tradisjon for barneekteskap
- graviditet
- kort skolegang og tidlig overgang til arbeid
- fattigdom og andre økonomiske faktorer
- krig, flukt og ønske om å beskytte barnet
- ønske om å bevare ære gjennom ekteskap
- voldtekt
- personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet, lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønnspersoner

Tegn som bør utløse bekymring:

- Synlige skader etter fysisk vold.
- Utsatt for sterk negativ sosial kontroll og isolasjon.
- Barnet/ungdommen blir overvåket og fulgt til og fra skolen.
- Psykiske helseplager som depresjon og angst.
- Selvskading og/eller selvmordsforsøk.
- Spiseforstyrrelser.
- Uønsket graviditet.
- Andre familiemedlemmer har inngått uønskede ekteskap.
- Barnet/ungdommen forteller om en forlovelse eller en nærforestående forlovelse.

Opplysningsplikten:

Ifølge barnevernloven § 6-4 (Ny lov 01.01.23 § 13-2 og 13-4) har alle offentlig ansatte samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, plikt til å gi opplysninger til barnevernet blant annet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12. (Ny lov 01.01.23 §§ 3-7, 3-8 og 5-1)

Opplysningsplikten er todelt og går foran taushetsplikten:

1. Du skal på eget initiativ og uoppfordret informere barneverntjenesten når du er bekymret. Varsling skal skje umiddelbart. Dette omtales ofte som «meldeplikt».
2. Du plikter å gi opplysninger når barneverntjenesten ber om det.

Avvergeplikten:

Ifølge straffelovens generelle bestemmelse er alle forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller

følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Den generelle avvergingsplikten omfatter også deg som fagperson.

Avvergeplikten gjelder de straffbare handlingene som vises til i § 196 i straffeloven. Eksempler på slike handlinger er voldtekt og seksuell omgang ved misbruk av overmaktsforhold og lignende, alvorlig eller gjentatt mishandling eller overgrep i nære relasjoner og grov kroppsskade. Tvangsekteskap og barneekteskap kan innfortolkes som mishandling i nære relasjoner.

Avvergeplikten går foran lovpålagt taushetsplikt, og gjelder alle og til enhver tid – både på jobb og i fritiden.

Temaer som bør belyses under samtalen:

Ved mistanke om barneekteskap skal du umiddelbart gi opplysninger til barnverntjenesten.

Er du usikker på om det er grunn til bekymring, kan du stille følgende spørsmål:

- Er det planer om giftermål eller blitt gjennomført et giftermål? Når, hvor, hvem?
- Frykter du å bli giftet bort mot din vilje? Når, hvor, hvem?
- Er du forlovet? Når, hvor, hvem?
- Har noen i familien blitt giftet bort mot sin vilje?
- Har familien vært i kontakt med øvrig hjelpeapparat tidligere?
- Er det fysisk eller annen form for vold i bildet?
- Er situasjonen slik at du ikke kan gå hjem uten fare for alvorlige konsekvenser?
- Er det fare for at du kan bli isolert, tvunget til utlandet og/eller tvunget til ekteskap i umiddelbar fremtid?

Hva gjør du med informasjonen du har fått?

- Dersom det er grunn til å tro at et barn er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, tvangsekteskap, har du plikt til å melde fra til barnevernet. I slike situasjoner skal du umiddelbart gi opplysninger videre til barneverntjenesten. Du skal ikke foreta ytterligere undersøkelse for å bekrefte eller avkrefte mistanken.
- Hvis du er i tvil om hvorvidt bekymringen din utløser opplysningsplikten, kan det være nyttig å diskutere saken anonymt med barneverntjenesten og få konkrete råd.
- Hvis et barns liv eller helse står i fare, må du umiddelbart melde fra til politiet, jf. avvergeplikten.
- Dersom du er usikker på hvordan du skal vurdere risikoen og alvorlighetsgraden i en sak, eller hvordan du skal gå frem for å kartlegge situasjonen, kan du også kontakte [Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#). Kompetanseteamet kan drøfte saken anonymt med deg og gi veiledning og konkrete råd.

Kjønnslemlestelse:

- Kjønnslemlestelse blir også betegnet som kvinnelig omskjæring
- Et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer.
- Kjønnslemlestelse er forbundet med intens smerte og blødninger, og kan føre til infeksjoner, kroniske smerter, seksuelle problemer, psykiske problemer, fødselskomplikasjoner og økt fare for dødfødsler.
- Kjønnslemlestelse er inngrep på kvinners kjønnsorgan som foretas av kulturelle og ikke-medisinske årsaker. Kjønnslemlestelse omfatter alle inngrep hvor kvinners ytre kjønnsdeler fjernes helt eller delvis, og inngrep som medfører annen skade på kvinnens kjønnsorgan. Eksempler på det siste kan være gjensying eller skade som følge av stikking, kutting, skraping, eller innføring av substanser som urter i skjeden.

Umiddelbare komplikasjoner av inngrepet kan være:

- livstruende blødninger
- infeksjoner
- forstoppelse grunnet hevelse eller smerte
- brudd av kragebein, arm- eller lårbein som følge av at jenta holdes nede

I tillegg kommer smerten som følge av inngrepet.

Langsiktige komplikasjoner kan være:

- skade på klitorisnerven
- cystedannelse
- arrvev
- fistula som følge av skade på tarm eller urinveier
- opphopning av menstruasjonsblod og steindannelse i skjeden og urinveiene
- smerte ved berøring og samleie

Lover:

Etter norsk lov betraktes kjønnslemlestelse som vold og alvorlig omsorgssvikt, og det er derfor forbudt. I 1995 fikk Norge en egen lov mot kjønnslemlestelse. I 2015 ble loven erstattet med en ny lov, som spesifiserer straffeansvaret når det gjelder alvorlighetsgraden av kjønnslemlestelse. Straffen er inntil 6 år eller inntil 15 år, avhengig av alvorlighetsgrad. Praksisen strider også mot FNs kvinnekonvensjon og barnekonvensjon, artikkel 24. Aktuelle straffebud som kan benyttes ved kjønnslemlestelse: Straffeloven § 284. Kjønnslemlestelse Med fengsel inntil 6 år straffes den som utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer. Rekonstruksjon av kjønnslemlestelse straffes på samme måte. Samtykke fritar ikke for straff.

Straffeloven § 285. Grov kjønnslemlestelse

Grov kjønnslemlestelse straffes med fengsel inntil 15 år.

Ved avgjørelsen om kjønnslemlestelsen er grov skal det særlig legges vekt på om inngrepet har hatt til følge

- a) sykdom eller arbeidsudyktighet av noen varighet, jf. § 274
- b) et uheldig lyte, feil eller skade, eller
- c) død eller betydelig skade på kropp eller helse

Samtale:

- Helsepersonell skal bestille kvalifisert tolk ved behov.
- Det anbefales at en tar hensyn til spesielle ønsker fra foresatte eller jenta selv, for eksempel i forhold til tolkens kjønn, så langt det er mulig

Opplysningsplikten:

Ifølge barnevernloven § 6-4 (Ny lov 01.01.23 § 13-2 og 13-4) har alle offentlig ansatte samt en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, uavhengig av om vedkommende arbeider i det offentlige eller i det private, plikt til å gi opplysninger til barnevernet blant annet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. §§ 4-10, 4-11 og 4-12. (Ny lov 01.01.23 §§ 3-7, 3-8 og 5-1)

Opplysningsplikten er todelt og går foran taushetsplikten:

1. Du skal på eget initiativ og uoppfordret («eget tiltak») informere barneverntjenesten når du er bekymret. Varsling skal skje umiddelbart. Dette omtales ofte som «meldeplikt».
2. Du plikter å gi opplysninger når barneverntjenesten ber om det.

Avvergeplikten:

Ifølge straffelovens generelle bestemmelse er alle forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Den generelle avvergingsplikten omfatter også deg som fagperson.

Avvergeplikten gjelder de straffbare handlingene som vises til i § 196 i straffeloven. Eksempler på slike handlinger er voldtekt og seksuell omgang ved misbruk av overmaktsforhold og lignende, alvorlig eller gjentatt mishandling eller overgrep i nære relasjoner grov kroppsskade.

Avvergeplikten går foran lovpålagt taushetsplikt, og gjelder alle og til enhver tid – både på jobb og i fritiden.

Det er straffbart å medvirke til brudd på avvergeplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å melde fra til politiet.

Hva gjør du med informasjonen du har fått?

Personen er under 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at et barn/ungdom er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, æresrelatert vold, har du en plikt til å melde fra til barnevernet.
- Hvis et barns liv eller helse står i fare, må du umiddelbart melde fra til politiet, jf. avvergeplikten.
- Hvis du er i tvil om hvorvidt bekymringen din utløser meldeplikten til barneverntjenesten, kan det være nyttig å diskutere saken anonymt med barneverntjenesten og få konkrete råd.

Personen er over 18 år

- Dersom det er grunn til å tro at en person er utsatt for, eller står i fare for å bli utsatt for, æresrelatert vold, skal politi kontaktes dersom avvergeplikten inntreffer.
- Om personen ønsker, bør hun/han henvises til krisesenter.

Dersom du er usikker på hvordan du skal vurdere risikoen og alvorlighetsgraden i en sak, eller hvordan du skal gå frem for å kartlegge situasjonen, kan du også kontakte [Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#). Kompetanseteamet kan drøfte saken anonymt med deg og gi veiledning og konkrete råd.

[veileder_regelverk_kjonnslemlestelse.pdf \(regjeringen.no\)](#)

[Rapportmal \(helsedirektoratet.no\)](#)

Nyttig kontaktinfo:

Det kan være vanskelig å vite hvor man som fagperson kan henvende seg for veiledning og hjelp i saker om vold, negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Her finner du en liste over spesialiserte aktører.

Barnevernet

Barneverntjenesten i Nord-Østerdal (mandag – fredag 8-15): telefon: 47 97 67 80.

Barnevernvakta (mandag – fredag 15 –08, helger og høytider hele døgnet.): tlf 40 40 40 15

Barnevernet har ansvar for å sikre at barn og unge under 18 år ikke lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling. Barnevernet har et selvstendig ansvar for å beskytte unge under 18 år som utsettes for trusler om, eller blir utsatt for, tvangsekteskap og æresrelatert vold. Hvis du mistenker at en person under 18 år utsettes for negativ sosial kontroll, vold, tvangsekteskap eller trusler om tvangsekteskap, ta kontakt med barneverntjenesten nærmest der den unge befinner seg. De kan gi deg tips og råd for hvordan du bør gå frem. Barnevernet kan beskytte den unge mot overgrep gjennom plassering på institusjon eller beredskapshjem, eller gjennom hjelpetiltak i familien. Se bufdir.no for mer informasjon.

Politiet

Politiet kan nås på telefon 02800. (For nødsituasjon 112)

Mange som blir utsatt for negativ sosial kontroll og/ eller tvunget til å gifte seg, blir også utsatt for andre typer psykisk og/eller fysisk vold. Politi og påtalemyndighet har rett og plikt til å ivareta den enkeltes sikkerhet, og det er politiets oppgave å gjøre en sikkerhetsvurdering. Hvis du mistenker at noens liv eller helse står i fare, må du kontakte politiet.

Familievoldskoordinatorer finnes i alle politidistrikt. De kan samarbeide med deg som arbeider med saker relatert til tvangsekteskap eller annen vold i familien.

Koordinatoren legger til rette for at den voldsutsatte og de pårørende møtes med forståelse, kunnskap og innsikt fra politiet. For unge som er i fare og som har behov for beskyttelse fra tvangsekteskap og negativ sosial kontroll, finnes også et botilbud som er administrert av Bufdir.

Tildeling skjer etter politiets sikkerhetsvurdering

Familievernkontoret

Lokalt familievernkontor: 46617130 (Familievernkontoret Innlandet Øst, avd. Tynset)

Åpningstider: 8.30 -15.00 mandag til fredag

Se bufdir.no for kontaktinformasjon. Familievernet er en spesialtjeneste som gir tilbud om behandling og rådgivning til alle som opplever vansker, konflikter eller kriser i familien. Familievernet har også i oppgave å hjelpe personer som er utsatt for æresrelatert vold og trusler om tvangsekteskap. De samarbeider med blant annet politi, barnevern og krisesentre

Krisesentrene

Se Krisesentersekretariatet sin nettside for døgnåpne telefonnumre. **Gudbrandsdal Krisesenter IKS Tlf: 61 27 92 20 - Mobil: 414 81 220. Ved utfordring ved transport til krisesenteret, kontakt nærmeste leder.**

Når en person er over 18 år, er et krisesenter det primære tilbudet i akuttsituasjoner. Krisesentrene skal gi et trygt, midlertidig og gratis botilbud til personer som blir utsatt for vold i nære relasjoner. Alle krisesentrene har ulike sikkerhetstiltak for å gjøre sentrene trygge. Krisesentrene har også et dagtilbud for personer som trenger noen å snakke med, men som ikke ønsker eller har behov for å bo der. På dagtilbudet kan utsatte for vold i nære relasjoner få tilbud om samtaler med ansatte som har spesialkompetanse på å snakke med voldsutsatte

Psykisk helsetjeneste

5.etg. Tynset rådhus. **Telefon: 47791852/ 47791850**

Lavterskeltilbud, alle kan ta kontakt (trenger ikke henvisning). Gjelder for aldersgruppe over 16 år. Vi gir mennesker med psykisk lidelse og/eller rusproblemer individuell oppfølging. Vi gir støtte og veiledning til pårørende. Vi driver aktivitets-samtale- og undervisningsgrupper.

Helsestasjon:

Besøksadresse: Aumliveien 4c, 2500 Tynset (Kompetansesenteret)

åpningstid: 09.00 - 15.00 Tlf.: 970 92 012

Helsestasjonstjenesten skal fremme barns fysiske, psykiske og sosiale helse. Fagpersonell tilknyttet helsestasjonen er helsesykepleier, sykepleier med videreutdanninger, lege og jordmor. Tjenesten er et gratis lavterskeltilbud for barn og deres familier.

Tynset Legesenter: 62485160 - åpningstider se hjemmesiden/

NØ legevakt: 116117 (hele døgnet) -på Tynset sykehus

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll

Telefon: **478 090 50** (mandag–fredag kl. 9–15) E-post:

Kompetanseteamet@bufdir.no

Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretatlig fagteam som gir råd og veiledning til tjenesteapparatet og enkeltpersoner i saker som omhandler tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll. Kompetanseteamet koordinerer og tildeler plasser i det nasjonale bo- og støttetilbudet for personer over 18 år utsatt for tvangsekteskap og/eller æresrelatert vold. Temaet er også kontaktpunkt for utenriktjenesten og hjelpeapparatet i Norge når den utsatte befinner seg i utlandet.

Røde Kors-telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

Telefon: **815 55 201** (mandag–fredag kl. 9–17)

E-post: info.tvangsekteskap@redcross.no

Røde Kors-telefonen er en nasjonal informasjonstelefon. Røde Kors-telefonen jobber for å forebygge tvangsekteskap og kjønnslemlestelse og med å hjelpe personer som er utsatt for disse formene for vold.

Røde kors-telefonens ansatte har mye erfaring og kunnskap om lovverk, rettspraksis, individets rettigheter i Norge samt æresbegreper i ulike kulturer.

Minoritetsrådgivere

Se imdi.no for oversikt og kontaktinformasjon. De har spesialkompetanse i problemstillinger knyttet til negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og æresrelatert vold.

De bidrar både med konkret rådgivning og oppfølging i enkeltsaker og med kompetanseheving for skolens ansatte og det offentlige hjelpeapparatet.

Integreringsrådgivere

Formålet med spesialutsendinger for integrering ved utvalgte utenriksstasjoner er å gi konsulær bistand til personer som er utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og æresrelatert vold. Integreringsrådgiverne skal også bidra til kompetanseheving i tjenesteapparatet gjennom råd og veiledning i enkeltsaker og gjennom kompetansehevingstiltak.

Se imdi.no, bufdir.no og UD for nærmere informasjon. Integreringsrådgiverne er for tiden utstasjonert på følgende fire ambassader:

Islamabad, Pakistan (dekker også Afghanistan)

Telefon resepsjon: +92-51-2077700 E-post:
emb.islamabad@mfa.no

Amman, Jordan (dekker også Irak)

Telefon resepsjon: +962-6-5931646 E-post:
emb.amman@mfa.no

Nairobi, Kenya (dekker også Somalia)

Telefon resepsjon: +254 20 425 1000 E-post:
emb.nairobi@mfa.no

Ankara, Tyrkia (dekker også Iran)

Telefon resepsjon: +90 312 408 48 00 E-post:
emb.ankara@mfa.no

Utenriksdepartementets operative senter (UDops)

UDops er i drift 24 timer i døgnet 365 dager i året. En av sentererets viktigste oppgaver er å håndtere nødsamtaler som rettes til utenriksstasjonene utenfor ordinære åpningstid.

Du kan alltid nå UDops operative senter på Tlf: +47 23 95 00 00 eller pr e-post: UDops@mfa.no

Skeiv Verden

Telefon: 23 21 45 98/ 950 93 293

E-post: post@skeivverden.no

Skeiv verden er en nasjonal interesseorganisasjon for lesbiske, homofile, bifile og trans-, interkjønn- og queerpersoner (lhbtqi) med minoritetsbakgrunn. De har mye erfaring med unge mennesker som er redde og utsatt for tvangsekteskap og negativ sosial kontroll.

Nyttige nettsider:

www.bufetat.no

www.dixi.no (ressurssenter voldtekt)

www.atv-stiftelsen.no (vold i nære relasjoner)

www.ung.no

www.tvangsekteskap.no